

RIPPLE EFFEKTEN

i Downtown New York

Lokalpolitiske græsrodsalliancer og social ansvarlig genopbygning som reaktion på konsekvenserne af global terror. Livlig politisk verden uden for de to store politiske partier – i hvert fald i New York efter 11. september.

Af Benny Lihme

Den arkitekt der skal udfylde Ground Zero tomten i New York efter Sept. 11-katastrofen er fundet. Så vidt så godt, siger et politisk aktivt netværk af lokale new yorkere sammensat af efterladte pårørende, lokal-samfundsaktivister og lavindkomstmodtagere fra the Lower East Side, community-organiseringer i Chinatown, fagforeningsfolk, byplanlæggere, arkitekter m.v. Men, siger disse folk, det drejer sig ikke bare om nogle nye bygninger, mindesmærke og pladser til erstatning af det gamle World Trade Center. Det drejer sig om en meget bredere og socialt ansvarlig helbredelse af de sår hele Lower Manhattan blev påført ved terrorhandlingerne. David Dyssegaard Kallick, cen-

tral figur og koordinator for de utraditionelle aktivister i "The Labor Community Advocacy Network to Rebuild New York", fremhæver at det man står overfor, og som politikerne i Washington har svært ved at indse, er den såkaldte *Ripple Effect*. De bølgeslag og skvulp som katastrofen har afstedkommet i lokalområder langt fra selve katastrofeområdet og som der stadigvæk ikke er blevet gjort nok for at genoprette.

Social Kritiks redaktør har fulgt det lokalpolitiske netværks arbejde i Downtown New York. Og mødt Daniel Libeskind, den polsk fødte amerikanske arkitekt som for godt en måned siden vandt retten og byrden til at forestå "the remaking of the World Trade Center site".

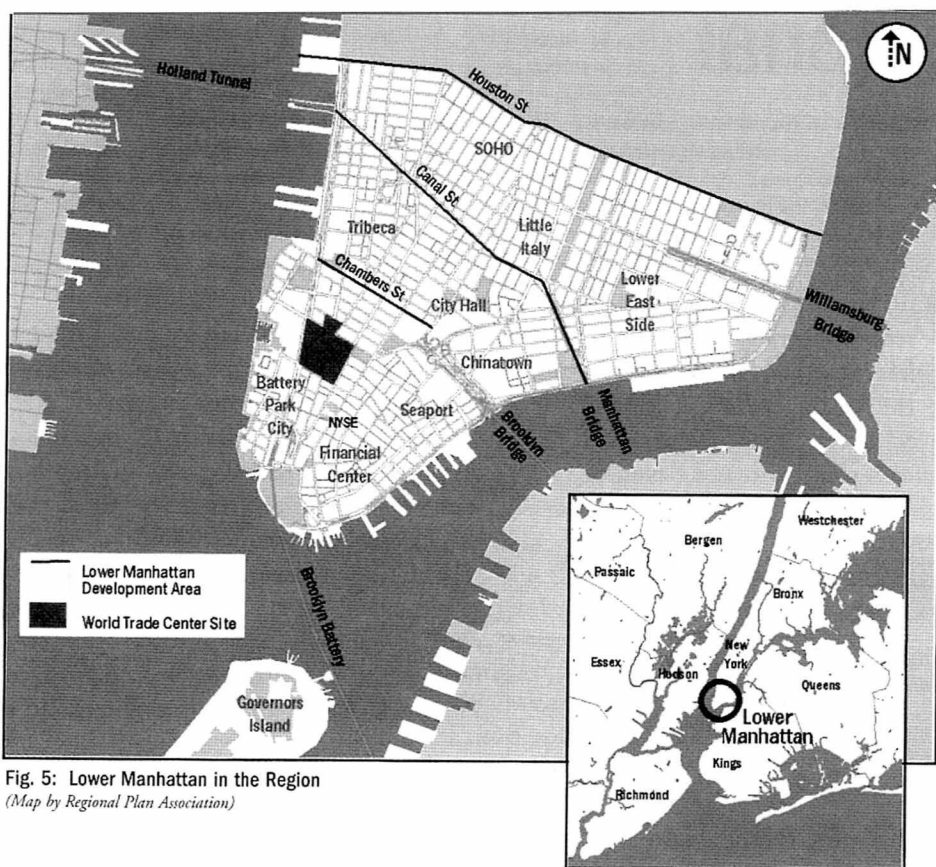

Fig. 5: Lower Manhattan in the Region
(Map by Regional Plan Association)

Jeg tror Barbara Corporale fik lidt sympati for min person, da hun sammen med godt 15 andre downtown new york'ere besøgte mig i Social Kritiks lokaler i Nansensgade i slutningen af november måned. Gruppen, et blandt flere selvorganiserede netværk opstået lokalt som konsekvens af terror-angrebet på World Trade Center, var kommet til København fra Berlin som led i en fonds finansiering af en studietur til europæiske storbyer, hvorfra deltagerne håbede at kunne komme tilbage til New York med nogle socialt ansvarlige eksempler på storbyplanlægning, som tilgodeser lavindkomstgrupper. Med sig hjemmefra, fra bl.a. organisationen GOLES ("Good Old Lower East Side"), havde Barbara en politisk fattigdomsoptik navngivet efter den brogede sammenslutning hun var en del af ("Rebuild with a Spotlight on the Poor Coalition").

Selv en nok så ydmyg socialdemokratisk københavnsk planlægning på vegne af svage og udsatte grupper ville være et progressivt eksempel at kunne bruge i kampen mod "corporate America" og den neoliberale pengeøkonomi *back home*.

Grunden til at jeg tror Barbara fik lidt tillid til mig, var i første omgang ikke politisk. Hun og den afrikansk-amerikanske medaktivist Marie Christopher, groft sagt ekskursionsgruppens to fattigrøve, var nærmest taknemmelige over at de måtte ryge i Social Kritiks lokaler. Nå ja, så talte det også med på pluslisten, at Barbara kunne boltre sig i en noget nær komplet kollektion af Tom Waits CD'ere. Selv havde hun som indfødt New Yorker fra the Lower East Side i sin tid været med til at arrangere kulturarrangementer og koncerter og kendt den lokale sanger Patti Smith personligt osv.

Og nu sidder vi så her, to måneder senere, på den hyggelige og meget lokale Life Café på hjørnet af Tompkins Square og Avenue B. Selv om der ikke er så meget "plads" over hjørnet, er det blevet navngivet Charlie Parker Place til minde om den store altsaxofonist, der boede en årrække i huset skråt overfor inden sin tidlige død i 1955.

Vi beslutter at starte med det saglige

først og tage en gang small talk bagefter. Barbara lader indledningsvis sin harme gå ud over byens tidligere borgmester Rudolph W. Giuliani. Før katastrofen var han i hendes øjne et røvhul, som på afgørende vis ødelagde dette kvarter med en boligpolitik, som netop ikke var en politik men udelukkende et knæfald for markedsmekanismen og de pengestærke. Og efter WTC katastrofen er han ifølge Barbara stadigvæk et røvhul. Fordi han ikke har villet forstå nødvendigheden af et udvidet offer-begreb i forbindelse med den katastrofe, der har ramt hele New York. Barbara og de grupper hun er tilknyttet mener der er brug for et udvidet offerbegreb, som ikke kun omfatter de umiddelbart ramte af katastrofen og en geografisk set snæver afgrænsning af katastrofeområdet som værende lig med Ground Zero's nabobygninger, virksomheder og gader. Geografiske zoner længere væk er også påvirket, først og fremmest hvad angår tabte arbejdspladser, men også helbredsmæssigt i form af eksempelvis astma blandt børn forårsaget af partikelnedfald.

Barbara er modstander af Giuliani, fordi han ved "normalisering" udelukkende forstår pengeverdens normalisering og negligerer små virksomheder og fattige i området, som har mistet deres arbejde. Hun dokumenterer dette med en bunke avisudklip, politiske løbesedler, tal m.m., og ja, det virker klart nok, at Giuliani har administreret den føderale katastrofehjælp socialt skævt i sin tro på, at skabelsen af nye jobs udelukkende går gennem de store firmaer. Eksempelvis har alene de to firmaer American Express og Bank of New York fået hhv. 35 mio og 40 mio føderale dollars – flere katastrofe penge end hele Chinatown tilsammen og uden angivelige resultater for jobvæksten i området.

Selv har den forhenværende borgmester tilsyneladende ikke problemer med indkomsten. Der dels laves grimasser, dels grines højt ved det lille bord i Life Café over en historie i New York Times, som fortæller at Giuliani har været i Mexico City for at være konsulent på byens bekæmpelse af kriminalitet. Sponsoreret af den mexicanske hovedstads forretningsfolk, skulle disse ifølge den pålidelige avis

dække Giuliani's konsulentonorar på \$ 4.3 mio.

At arbejde græsrods politisk er ensbetydende med at orientere og uddanne "nede-fra". Selv om USA er en nation der om nogen forbindes med informationstidsalderen, er nok så meget IT-kram og nok så mange TV-kanaler ikke ensbetydende med en oplyst befolkning. Barbara sukker og er chokeret over hvor lidt viden både befolkning, politikere og folk i magtpositioner har om de lokale problemer som hun baks med. Hendes egen indsats og de informationsnålestik hun foretager overfor udvalgte kongresmedlemmer, medlemmer af bystyret og ledende embedsmænd m.fl. er i den forstand at regne som "socialisering af viden". Men, siger hun, det er ikke som i Europa. I USA er det nødvendigt med "celebrities" for at slå igennem på landsdækkende TV. Folk som Susan Sarandon, Spike Lee og Michael Moore er blandt "vennerne", men også, til min overraskelse, "Hillary" (Clinton) er i Barbaras øjne "cool".

Barbara vil ikke romantisere fortiden, men for enden af Tompkins parken, ved siden af Charlie Parker-huset, regerede en Puerto Ricansk bandeleder i 80'erne som på trods af hans voldelige metoder i "forretningsanliggender" og bandekrige var yderst solidarisk med lokalsamfundet. Nu er bygningen et sikret ejendomskompleks for "dot.com.kids" og derudover går lejligheder som dem Barbara og hendes ligesindede har beboet gennem årene til to-indkomst familier eller studerende som deler en lille lejlighed, som deres forældre har købt til dem. De kommunale ejendomme og "public housing" er ved at være udryddet, fordi Giuliani har solgt ejendommene til private og dermed umuliggjort mindre-bemidledes og enliges muligheder for at blive boende i kvarteret.

De "housing projects" der er tilbage, er koncentreret i en mere og mere socialt segregeret lomme ved East River, mens det fra 70'ernes stof- og modkultur så kendte miljø (Nan Goldins fotografier, Lou Reed og Patti Smiths rockmusik osv) mere og mere er kommet til at ligne det fashionable, men kedelige SoHo. Alligevel erklærer Barbara sin kærlighed til kvarteret,

elsker at leve her for der er trods alt stadigvæk en funky, individuel og kreativ stemning. Og hun foreslår at vi bagefter går over i Tompkins Square parken, hvor hun kender lederen fra sin tid på workfare (og lige præcis denne dejlige park og dens folkeliv gør en stor forskel sammenlignet med SoHo).

Aktiveringstruslen piner Barbara! Efter at have været aktiveret under "Parks Dept." fik hun job som en slags betalt aktivist via det lokale University Settlement, der havde skaffet midler et eller andet sted fra i den jungle af fonde og sponsormuligheder, som er så karakteristisk for det til dels statsminimalistiske amerikanske samfund.

Nu er disse sponsormidler udløbet og hendes gyldne tid som betalt aktivist ser ud til at være forbi, selv om den politiske kamp så langt fra er det. Barbaras stærke energier, streetwise intelligens og empowerment, som sponsormidlerne for en tid har ydet retfærdighed, ser ud til med dags varsel at skulle de-kvalificeres til bagdel for workfare/aktivering, typisk med en kommunal kost mellem hænderne.

Før vore veje skilles, ærgrer Barbara og jeg os i fællesskab over at jeg ikke kan nå at komme med til en lokal filmbegivenhed i Cinema Village på 22 E. 12th St. Der er tale om premieren på Josh Pais' film om livet i én af kvarterets gader "7th Street" med den i forhold til Barbaras forelæsninger for mig relevante undertitel: "from drugdealers to real estate dealers". Og præsenteret som, selvfølgelig i denne atmosfære af landsby!, "a powerful statement for preserving neighborhood identity".

Jeg spadserer vestover forbi Ground Zero til Hudson River, hvor jeg sidder en stund og ser over på det stadigt mere selvbevidste New Jersey og dets hastigt og kaotisk voksende skyline. Eftermiddagens ærinde er en fotoudstilling "Rewarding Lives" i American Express Tower, et hjørne af det gigantiske og grimme World Financial Center. Annie Leibovitz portrætter af kendte "arrangerede" amerikanere er lige så strålende som de kunne forventes at være. Ja, nogle stykker er simpelthen usædvanlige og fantastiske!

Alligevel er det en udstilling der som helhed efterlader én mismodig. Samtlige portrætterede er således udstillet fordi de er American Express Cardmembers! To tredjedele af de udstillede har ovenikøbet "doneret" deres gamle American Express creditcard til udstillingen, som med museums politisk brutalisme har hængt de slidte platinkort og personlige ejendele op ved siden af eller lige under mesterfotograf Leibovitz's værker! Det fremgår således, at Woody Allen har været "cardmember" siden 1959, B.B. King siden 1991 og min boksefavorit Oscar De La Hoya siden 1995. Cykelmesteren Lance Armstrong, arrangeret nøgen på cykel i regnvej, har været "cardmember" fra 1994 men har tilsyneladende ikke villet gi' sit kort fra sig til arrangørerne. Jeg bliver hængende lidt ekstra tid foran portrættet af "Amerikas intellektuelle dronning" (ifølge forlaget Tiderne Skifter!) Susan Sontag. Hendes American Express card kunne jeg godt have brugt aftenen forinden på det gennemført strålende, men også noget omkostningstunge spisested Gramercy Tavern på 20. gade i Flatiron-distriktet.

Chinatown

Robert Weber er chef for den politiske udviklingsafdeling i den hastigt voksende organisation Asian Americans for Equality. De ansatte i organisationens hovedkvarter på Grand Street sidder tæt – meget tæt! Robert har eget kontor, omend ikke meget større end et kosteskab.

I fortsættelse af nogle snakke vi havde sammen i København, udveksles der et par dagsaktuelle Sopranos høfligheder (Robert med familie bor i det kvarter i New Jersey hvor TV-serien om den senmoderne mafiafamilie optages). Han bekræfter, med henvisning til New York Times, det rygte jeg har hørt, nemlig at byens nye milliardær-borgmester og radikale anti-ryger Michael R. Bloomberg i fuldt alvor har foreslået, at han i forbindelse med New Yorks italiensk-amerikanske befolknings traditionelle parade skulle gå forrest sammen med to af skuespillerne fra Sopranos-serien. Hvilket besindige italienske community-ledere fik ham talt fra,

bl.a. med det argument, at nu hvor byen har fået udrenset de gamle mafiafamilier, ville det være politisk dumt at heroisere nogle nye uanset hvor fiktive, "menneskelige" (lederen Tony går i terapi!) og populære de så end måtte være.

Okay, men hvad så med kineserne, som over en 150 årig periode stort set har fortrængt italienerne fra denne del af byen? Ifølge Robert har Chinatown historisk set altid været uden opmærksomhed fra myndighederne – og således også efter WTC katastrofen hvor Ripple Effekten især har ramt dette område (af New York-byrådets 51 medlemmer i 8 millioner-byen er én kineser, valgt i det nye pulserende multi-asia "Chinatown" i Flushing i Queens, der ialt er god for 2.2 mio new yorkere).

WTC katastrofen har på den anden side været med til at ruske op i traditionerne i form af "community meetings"/borgermøder i det fascinerende downtown lokalsamfund, hvor godt 55.000 af områdets 85.000 beboere er asiater og hvor der bor 189 mennesker per acre (= 0,4 hektar) mod gennemsnittet på Manhattan som er 82 per acre. Ja, kineserne er internt sågar begyndt at erkende, at man nok har et attitude problem i Chinatown omkring først og fremmest dårlig kloakering og manglende vilje til at fjerne affaldet i de snævre gader. Kendere af området fremhæver det som noget af en revolution, at Asian Americans for Equality i deres et års statusrapport efter 11. september "Rebuild Chinatown Initiative: The Community Speaks" på deres handlingsprogram har et punkt som "Awareness-raising & behavioral change within Chinatown".

Robert kan demografien på fingrene: 8 ud af 10 kinesere er immigranter (med forskelligt sprog: cantonese, mandarin og fujianese) og der er en fortsat konstant "influx" af nye immigranter. 7 ud af 10 har ikke afsluttet high school og 6 ud af 10 snakker kun lidt ("restaurations-engelsk") eller intet engelsk og kan ikke som nu i en alvorlig arbejdsløshedsperiode søge arbejde andre steder på Manhattan.

Selv om Chinatown ligger 1 mile (1609 meter) fra Ground Zero og ingen bygninger blev berørt ved terrorangrebet, betød de sikkerhedszoner der blev oprettet, at der

blev lukket af for en stor del af tilkørslen (Robert: "Chinatown was caught behind a frozen zone"). Og det blev både fysisk og mentalt svært for det faldende antal verdensturister at komme til områdets mange restauranter.

Som tilbagevendende besøgende i Chinatown er det svært at mærke de store forandringer – indtrykket er det samme, at her vrimler det med kinesere! Men de tørre tal viser en betragtelig arbejdsløshed som følge af 11. september, ikke mindst indenfor restaurationsbranchen, men også klædeindustrien er hårdt ramt med 5.000 nye arbejdsløse ud af 32.000 indenfor dette kvindedominerede område.

Roberts ansættelse i en kinesisk organisation er symptomatisk for de nye tider: Ripple Effekten i kølvandet på terrorismeanslaget mod New York har blot bekræftet at Chinatown ikke kan overleve som en afsondret, selvforsynende etnisk enklave.

Et af Roberts og hans organisations svar på den nye udvikling hedder udbygning af en stærk non-profit sektor baseret på offentlige-private partnerships, som skal spille den rolle som det offentlige efter hans mening ikke kun spiller, men også overspiller i Danmark. Organisationens troværdighed i bystyrets administration kunne aflæses efter 11. september, hvor det offentlige the Lower Manhattan Development Corporation bad Asian Americans for Equality om at administrere katastrofehjælpen i Chinatown, så bl.a. folk der var blevet arbejdsløse pga katastrofen kunne betale deres husleje. En administration af katastrofehjælpen som imidlertid er blevet genstand for ophidsede politiske diskussioner og anklager mod the Lower Manhattan Development Corporation for at forfordele de rige områder tættest på selve katastrofestedet. Således kunne familier i Battery Park City og TriBeCa, hvor median indkomsten per husstand er \$125.000, få katastrofehjælp på op til \$14.500, mens en husstand i Chinatown, hvor median indkomsten er mindre end en tredjedel af den i TriBeCa, kun kunne få et maximum på \$7.750.

En socialt ansvarlig lokalsamfundspolitik baseret på "Public-private partnership" er ikke noget nyt i USA. Robert tilskriver

Clinton-administrationen æren for denne politiks gennembrud som noget nyt både i forhold til Johnsons velfærdsstatspolitik og Reagans antistatlige politik. Konkret kræver en sådan politisk udvikling, at en organisation som Asian Americans for Equality professionaliseres. Hvilket er hvad der er sket. Fra at have været en ren frivillig organisation og protest gruppe, hvis ledere ovenikøbet på et tidspunkt blev beskyldt for at være Maoister, er det idag en professionel non-profit organisation, hvis 100 ansatte dækker hele New York med hovedvægten på hhv. the Lower East Side's gamle Chinatown og Flushings nye tilsvarende i Queens.

Organisationen står bag socialpolitiske serviceydelser i forbindelse med bistandshjælp, immigrationsydelser og folkepension. På grund af traditionel kinesisk berøringsangst overfor statslige "mental health programs", har organisationen udviklet eufemismen "Community Wellness Programs" (herunder 1.000 selvhjælpsgrupper) for at mindske kinesernes traditionelle uvilje overfor at tale åbent om personlige problemer og "feeling blue". En udvikling med synlige resultater, men også en udvikling som har udsat Asian Americans for Equality for kritik fra nogle af de mere politisk korrekte civilsamfundsgrupper, som mener at organisationens "branding" og professionalisering har fjernet den fra "græsgrødderne".

Under mit besøg er stemningen høj i kontorerne i Grand Street. Selveste The New York Times har i søndagens Real Estate sektion bragt et yderst fordelagtigt to-siders opslag om organisationens arbejde med at opkøbe og bygge offentligt-privat samfinansierede ejendomme beregnet for "low-to-moderate-income" familier (eksempelvis beregnet for familier bestående af fire personer med en årlig max. indkomst på \$37.000 og et huslejeniveau på ca. \$570 for en toværelses lejlighed).

Libeskind

David Dyssegaard Kallick er en af New Yorks mange jødiske intellektuelle, som har analysen af byens politiske styre og magtfordeling i orden. Og som desuden

ikke er bange for at tage fat rent praktisk, som "organizer" og koordinerende led mellem personer, grupper og organisationer primært indenfor kategorien "civic groups". Davids arbejdsplads, analyseinstituttet The Fiscal Policy Institute, har forstået situationens alvor og givet ham gode betingelser for at kunne øve indflydelse på de offentlige processer omkring Lower Manhattans fremtid.

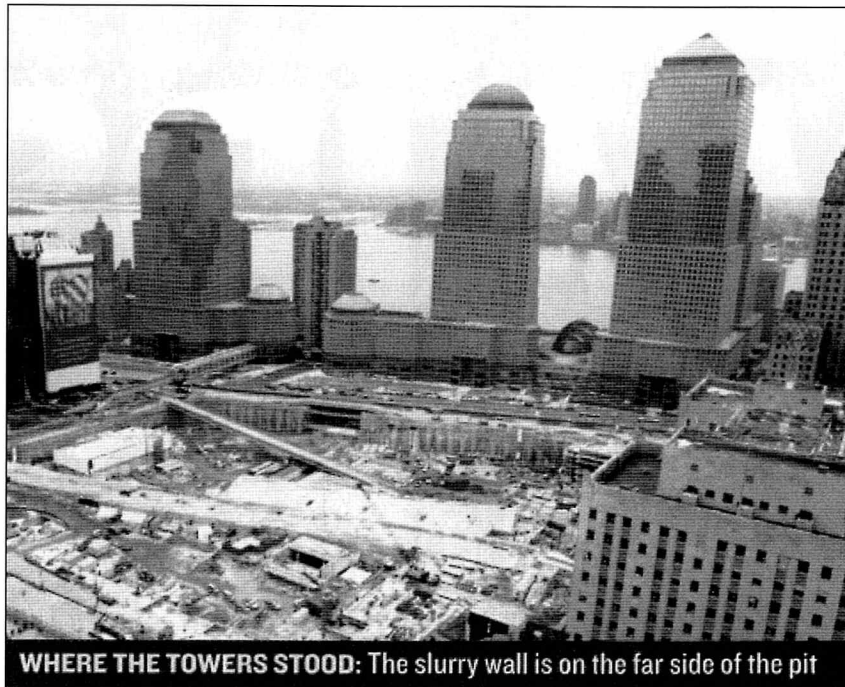
Han kommer halsende til mødet med Daniel Libeskind i fagforbundet SEIU's store bygning på 6th Avenue, lige nord for Canal Street. På trods af en organisationsprocent som knapt nok når de 10, er SEIU (The Service Employees International Union = alle tænkelige og utænkelige former for servicearbejdere!) et fagforbund med 1.5 mio medlemmer. Da vi står i mødelokalet på 22. etage og ser direkte ned på Ground Zero, opstår det absurde regnestykke, at hvis organisationsprocenten havde været 80 som i den danske fagbevægelse, ville SEIU have mistet 192 medlemmer i stedet for de 24, som de rent faktisk mistede.

Det uformelle møde med den polskfødte i Berlin bosiddende og arbejdende amerikanske arkitekt er vellykket. Uden stjernearkitektmanerer er det først og fremmest en lyttende karismatisk person, der synes at tage mødeindkaldernes sociale agenda seriøst. Og som tydeligvis som mødet skrider frem synes at indse, at disse meget forskellige new yorkere tilsammen besidder en så tilbundsgående viden om byen, at de snarere end at være nogle proselytter der skal vindes for hans design og forslag, er nogle mulige fremtidige samarbejdspartnere.

Udover Libeskind-designets åbenlyse generelle kvaliteter, er grunden til at de lokale new yorkere har inviteret lige præcis Libeskind dennes fleksibilitet/åbenhed og strategi med at gå fra dybden (og nærmest grave sig dybere ned i undergrunden

end terroristerne formåede) og ud til siderne på gadeplansniveau for derefter at bevæge sig op i Skyline med en symbolsk haveløsning fremfor at prøve på at genskabe fortidens tvillinge kontor skyskrabere.

Libeskind bekender sig mod mødets slutning mere og mere eksplicit til "a new participatory model for planning", en demokratisk diskurs osv. Og da det en seks ugers tid og masser af "mini-salons",

deltagelse i Oprah show mm senere bliver klart, at han har vundet den internationale verdens superarkitektkonkurrence, udtaler han til New York Times, at fra og med dette forløb, vil der ikke længere kunne bygges bygninger uden at folk blander sig: "Fra nu af vil arkitektur være lige så interessant for folk at snakke om som smagen af vin."

På vegne af det basisdemokratiske perspektiv udtaler David Kallick i samme artikel, at Libeskind fik hans og de forskellige lokalpolitiske netværks sympati, fordi han ikke forsøgte at overbevise om at hans design var det bedste.

Og det var da også det indtryk han efterlod en udenforstående deltagerobservatør på mødet på 22. etage. I notaterne står ting som "udviklingsbart framework", "moving targets" o.lign.

Den lange fremtid for dette på samme tid helt lokale og hele verdens bygningsprojekt må vise om der er indhold i ordene.